

hij voorloopig maar laat zitten waar ze zitten, dan verklaar ik: dat is geen behandelen als leden der gemeente; want wie de opvoeding inricht naar het Woord, die zal vrucht zien, die komt met zijn kinderen voor den dag. Hij laat ze IN DE VERGADERING, maar laat ze niet stilzetten „in het pakje“. Dr Bos redeneert al maar over geld, dat stilligt. Maar hij moet het hebben over grootheden, waarmee en waaraan gewerkt moet worden.

Dr Bos zegt, zoo terloops: „we rekenen ze bij de echte gemeente van Christus“. Nu, ik ook. Maar waarom moet daar de „echte“ bij staan? Is dat niet de stem van Bos, maar de hand van Ridderbos? Wil dr Bos ons eens duidelijk maken, wat de ECHTE gemeente is? Bij mij is dat de kerk van art. 27—29 der Belijdenis, die echte vergadering, waarin goeden en boosen dooreengemengd zijn. Ik reken ze daartoe, en houd ze de belofte voor, die komt „met bevel van geloof en bekeering“. Maar als dr Bos met „de gemeente“ bedoelt: dat allegaartje, en met „de ECHTE gemeente“: de uitverkorenen, dan antwoord ik: nu, daar hebt ge zowel de stem als de handen van dr Ridderbos. Een gemeente naar de uitwendige en een binnen-gemeente-naar-de-inwendige-zijde.

Laat dr Bos kiezen: synodooraal of gereformeerd. Maar geen formules over ons volk uitstrooien, die Oosterbeek helpen maar de waarheid prijsgeven waarvoor we hebben moeten strijden.

K. S.

De vlucht in „de zondigheid“

In een van de gereformeerde kerken was eens een „broeder“, die weldra zijn zilveren bruiloft zou vieren. De advertentie met het gebruikelijke „den Heere dankbaar“ enz, stond al in de krant! Maar in de bruidsdagen kwam aan het licht dat deze bruidegom-in-t-zilver zijn vrouw ontrouw was! Op heeterdaad werd hij betrapt. En toen de zaak onderzocht werd moest de jubilerende echtgenoot onder de pressie van de meedoogenlooze feiten erkennen, dat hij zijn vrouw gedurende achttien van zijn vijf en twintig huwelijksjaren bedrogen had.

Zijn dominee heeft den man over deze schandelijkheid zeer ernstig bestraft en hem het oordeel Gods aangezegd over deze gruwelijke goddeloosheid.

De man zat, toen deze dominee sprak, stil te luisteren. Het hoofd een beetje scheef. Eerst keek hij wel wat onthutst; maar tegelijk met den blik van iemand die gespannen uitziet naar de kans om den dans te ontspringen. Eindelijk liet hij het hoofd zakken.

Toen de dominee uitgesproken was, bleef het even stil. Daarna kwam een gansch zware, heel diep komende zucht. En ten slotte sprak de man met een grafstem: „O, dominee, wat zijn we toch allemaal diep, diep verdorven!“

„De dominee moet na dit woord even in de war zijn geweest! Maar toen hij weer bij zijn positieven kwam, beet hij den man toe: schurk.“

Ik moet in deze dagen dikwijls aan de ontmoeting van dezen veralverden bruidegom met zijn dominee denken.

We kunnen tegenwoordig immers van hen die nog elken dag en sonder ophouden schorsen en afzetten een buitengewoon vlot gegeven erkenning van zonde en schuld vernemen! Ongevraagd worden ze u toegevoegd. Wanneer men deze betuigingen leest, krijgt men zelfs den indruk, dat onze synodale broeders hun dagen doorworstelen in een permanente droefheid over hun zonde, in den kerkstrijd der laatste jaren bedreven en over de schuld, die ten gevolge daarvan op hun ziel kwam drukken. We konden b.v., verleden week in de rubriek Kerknieuws een verklaring van den Raad van de Synodale Kerk van Helpman lezen, dat zij belijden wil de schuld in „het tekort aan liefde, wijsheid, geduld en ootmoedigheid“. En zooals deze Helpmansche Raad sprak, spreken er velen.

Maar het merkwaardige is, dat wanneer men zake-lijk en duidelijk en liefdevol tegen deze synodale broeders en vergaderingen zegt: dit is uw zonde, dat ge in de kerken gebonden hebt wat Christus niet bond en dat ge ambtsdragers, die Christus in het ambt handhaafde, schorste en afzette — dan gaan de stekels omhoog en denkt men er niet aan ook maar de geringste misstap te erkennen!

In wat we omtrent dien zilveren bruidegom en de genoemde synodale broeders signaleerden hebben we — ook met volledige erkenning van het groote verschil in situatie — toch met een gelijksoortig verschijnsel te doen. Het is dit, dat men een bepaald, duidelijk te omschrijven zonde niet wil erkennen en nu maar de vlucht neemt in de „algemeene zondigheid“ van „den mensch“!

En dat is een ontzaglijk gevaarlijk en slecht bedrijf. Wie kent het niet?

In ons aller leven komt het voor.

We willen dan onze zonde, onze zondigheid, onze verdorvenheid gul erkennen. De zwaarste doemvonnis- sen daarover accepteren we zonder eenig bezwaar. Met vlijm-scherpe woorden als: radicaal bedorven, on-

bekwaam tot eenig goed, geneigd tot alle kwaad, goddeloos, verdoemelijk, stempelen we zonder eenige aarzeling ons gansche bestaan. Maar het tot erkennen van één enkele, concreet aanwijsbare, overtreding of zonde brengen — dat kost God dikwijls de allergrootste moeite.

En nu staat dit vast: God walgt van alle gejermeerd-over de zonde, de verdorvenheid, de goddeloosheid van „den mensch“, dat gepaard gaat met of de camouflage is van de weigering om simpel en eerlijk een bepaalde zonde als zonde te erkennen.

Laten wij deze dingen toch ook in de huidige kerkelijke situatie bedenken.

Inderdaad: wij hebben allen in den kerkstrijd voor God zwaar en menigmaal gezondigd. Ik wil eerlijk bekennen, dat ik zelden de boosheid van eigen hart, de bewegingen van het goddelooze vleesch, de diepe verdorvenheid, die als een kanker alle overleggingen en woorden doortrekt, zoo diep en smartelijk heb ervaren als in de jaren die nu achter den rug liggen. De donkere ontzetting van het woord van den catechismus: dat al onze beste werken in dit leven alle onvolkomen en met zonde bevekt zijn werd in dien tijd in volle diepte doorleefd.

Maar tegelijk dank ik God elken dag, dat hij mij en vele anderen de genade gaf een te zeggen tegen kerkelijke woorden, die Hij niet sprak en kerkelijke daden, die Hij verfoeide.

En laten we nu in deze dagen trouw zijn ten opzichte van onze synodale broeders. Als ze praten over belijdenis van zonde en schuld, laten we dan met alle kracht tot hen zeggen: Toe, belijdt die nu maar aan God in den hemel! Ga naar uw binnenkamer en vecht dat met uw God alleen uit. Die zonden zijn een zaak tusschen God en u!

Maar doe nu, vandaag nog, die twee groote ergernissen in Christus' kerk weg: allereerst die eilendige vervangingsformule, welke uw eigen „friesche predikanten“ een immoreel stuk, een monster met een Januskop, hebben genoemd en ook die verschrikkelijke schorsingen enz., waarover onze Heiland zoo bedroefd en toornig is!

C. V.

Kan dat?

Een man en een vrouw waren reeds jaren lang getrouwd. Ze trouwden indertijd „in den Heere“. De Heere zelf bond hen samen met den heiligen band des huwelijks.

Maar gehoor gevend aan de influisteringen van den Satan werd de man zijn vrouw ontrouw en joeg haar uit zijn huis.

Na verloop van tijd begon de man teekenen van toenadering tot zijn verstooten vrouw te vertoonen. Hij arrangeerde zelfs een samenspreking met haar. En daarin zei hij: „Dat ik u uit mijn huis stootte was goed. Daar sta ik voor. Ik houd vol dat dat een goede daad van mij was. U weer als mijn vrouw erkennen doe ik dus niet. Maar, ik stel u voor dat we desondanks toch weer goed en vriendelijk met elkaar omgaan. We zullen elkaar bovendien als „broeder“ en „zuster“ in den Heere erkennen, samen bidden en aan het avondmaal gaan.....“

Kan dat?

Er waren eens twee broers. Ze hadden denzelfden vader en dezelfde moeder. God had ze als broeders ter wereld laten komen. En ze waren zoo door den band des bloeds aan elkaar verbonden. Liggend in de armen van denzelfden vader waren ze in de kerk van onzen Heere Jezus Christus gedoopt. Samen waren ze door hun ouders onderwezen in de vrees des Heeren. En in dezelfde kerk hadden ze eenmaal hun geloofsbelijdenis afgelegd.

Toen ze hun ouders verloren kregen deze broers hoog gaande ruzie. De een, de oudste, eigende zich 'n te groot deel van de erfenis toe. En het eind was, dat ze uit elkaar gingen en elkaar niet meer als broeders erkenden.

Na een poos zocht de oudste broer evenwel weer toenadering. Hij arrangeerde zelfs een samenspreking met den door hem benadeelden broer en sprak toen: „Ik stel je voor, dat we weer correct en vriendelijk met elkaar zullen omgaan; dat we ook in de kerk weer goed met elkaar zullen leven en dus weer aan het Avondmaal gaan. Maar elkaar als broers behandelen — dat moeten we maar niet meer doen en die oude erfenis-kwestie laten we zooals ze is.....“

Kan dat?

Er waren een aantal dominees. Ze waren ambtsdragers in één kerk. Ze waren samenverbonden in het één ambt, dat Christus in zijn kerk laat functioneeren. Ze hadden allen „deel“ in dat ambt. Ze waren ambtsbroeders. Op een kwaden dag schorste de meerderheid van deze ambtsdragers met de meerderheid van den kerkeraad een paar van deze medebroeders-in-de-bediening. Ze zeiden, dat ze zwaar gezondigd hadden. Ze waren revolutionair, brekers van hun woord enz.

Na een poosje zochten de schorste dominees in gezelschap van geestverwanten rechtstreeks en zijdelings contact met de door hen uitgeworpenen. En ze zeiden: „We drukken jullie weer aan ons hart; we

noemen jullie weer broeder; we gaan samen bidden en zijn bereid samen avondmaal te vieren, maar — het zonder meer en direct wegdoen van de schorsingen en jullie erkennen als onze medeambtsdragers-op-den-zelfden-kansel-en-aan-dezelfde-avondmaalstafel neen, dat doen we niet.....“

Kan dat?

Ik wilde maar zeggen: als men door een zondige daad uit elkaar geslagen werd moet die daad van harte en grondig worden weggedaan en goedge maakt. En men moet elkaar van harte en geheel en in precies dezelfde verhouding erkennen, aanvaarden en liefhebben als waarin God allen eenmaal plaatste en samenbond. Gebeurt dat niet dan is alle gepraat niets meer dan „gepraat“!

C. V.

De eene, eenvoudige taak

Het wordt erg roezig en druk, zelfs een beetje nerveus in de kerkelijke wereld van hen die zich gereformeerden noemen.

De lucht is vol boodschappen, besluiten, resoluties, verklaringen, opwekkingen enz. Alle mogelijke kerkelijke vergaderingen en personen doen uitspraken, ontwerpen plannen en geven richtlijnen. Er klinken ook veel betuigingen van liefde en gemeenschap. Schuldbelijdenissen worden luide uitgeroepen. Gemeenteleden worden opgeroepen tot samensprekingen om te komen tot „versterking van den broederband“ en „beter wederzijdsch begrip“.

Wie de situatie nuchter bekijkt vraagt zich verbaasd af: waartoe al deze drukte?

De zaak is immers zoo dóód- en dóódeenvoudig!

Er moet in deze situatie in eerster instantie maar één ding gebeuren!

Gebeurt dat, dan is de eerste en belangrijke stap in de goede richting gedaan!

Gebeurt dat niet, dan is alles wat men doet ten slotte zinloos en onvruchtbaar. Het wordt dan een dwaas in 't rond loopen zooals een kat dat doet om een bord heete pap.

En het ééne ding dat eerst en direct geschieden moet is:

Het opheffen van de schorsingen. Het wegdoen van de leeruitspraken.

Ik geloof, dat als alle vrijgemaakten deze simpele boodschap rusteloos en trouw en met groote kracht aan de synodale broeders lieten hooren er groote dingen zouden gebeuren.

En in ieder geval werd de situatie dan helder en klaar.

C. V.

Rapport Samenspreking

Nog steeds komen bij het Comité ter verspreiding van Gereformeerde Lectuur bestellingen in op het synodale Rapport inzake de Samenspreking.

Het Comité deelt mee, dat bestellingen, die na Dinsdag 11 Januari binnenkomen, niet meer uitgevoerd kunnen worden.

HET COMITÉ.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

In den neergang (I)

Bovenstaanden titel ontleenen we aan een redactioneel artikel in het tweede nummer van den tweeden jaargang van „De Christelijke School“ van 19 Nov. '48. Onder het opschrift „De taal der feiten“ geeft de redactie daarin uiting aan haar bezorgdheid over den gang van zaken bij het Christelijk onderwijs. Over de conferentie te Birkhoven, waarvan wij de conclusies bespraken in „De Ref.“ van 7 Febr. '48 en vlg., merkt zij op:

„Wie hoort van resultaten van (deze) Conferentie? Met de daar opgestelde conclusies komen we geen steek verder. Het zijn niets meer dan constatering van de feiten, die wij allang wisten.“

Men herinnert zich wellicht, dat wij aanstonds bij de bespreking van deze conclusies aan het slot van ons derde artikel (28 Febr. '48) de vraag hebben gesteld, welke waarde men aan dergelijke uitspraken kon hechten. Daarbij wezen we op de oorzaak van haar waardeloosheid, n.l. dat men op deze „interkerkelijke“ conferentie wel sprak over de belijdenis, maar geen voor allen gelijken inhoud aan haar toekende. Of de redactie van genoemd orgaan dezelfde oorzaak erkent? We gelooven het niet, omdat zij onder de feiten ook opsomt:

„Er is een kerkelijke gespletenheid, die onze kracht verlamt. De toon van debat en polemiek is fel en scherp. Verbeten soms. Onchristelijk zeker.“

Nadat vervolgens nog gewezen is op het ontstellend slechte bezoek van de vergaderingen, waar de vraagstukken van het christelijk onderwijs worden besproken, zegt de redactie, dat ook ontvangen correspondentie noopt „mede de alarmklok te luiden.“

Stilstand is achteruitgang.

En het Thans a Het Ch even goe zoudt ge ondersch

Hier is geding. I tot de hu licht nog

Maar t De vorm streeksb stateerd invloed m hebben t toenemen ouders. E antwoord-wijs aan

Zij heb zouden on achtige en weinig in, of liever, vinden w vele vrag schappelij geleidelij alleen om zaamheid zoo velen Gods roe leven, we kerkelijk

Zouder ons gaf, niet nog onderwij maken, den tijd, des Heer Want de overkoop teele te christene

De di klare sel worden c lijke taal En ju onderwij teekent, Genoem is eigen Is dit Sinds de toesti in het v aan de Roomsche overkoep 11 Dec. openbaa schuwen deze Alg aansloot zonder i schatte nu in bl elk woo zinnen z christelij ze niet s of wéer worden zelf den het niet hebben

Aan d met het dat hon gen kon door de fundam der het we gevo een sym toom, v

Iets v der ver gehoude Leerare haar Or in het n de opke niet het Deze nemen van een onderwi Vereeni genheid het ge eerst o om daa Hiervoc

en bidden en naar — het horsingen en s-op-denzelf al neen, dat

een zondige daad van ggedaan elkaar van zelfde vaarden nmaal plaat alle gepraat C. V.

taak

beetje ner-zich gerefor-

a, resoluties, elijke kerke- spraken, ont- klinken ook hap. Schuld- emeentelieden om te komen " en „beter

deh verbaasd

envoudig!

antie maar

ingrijke stap

oet ten slotte een dwaas in om een bord

t geschieden

rsingen. eer uit-

deze simpele te kracht aan roote dingen

an helder en C. V.

ng

verspreiding a in op het ng.

die na Dins- r uitgevoerd ET COMITE.

ONDERWIJS

a een redac- den tweeden van 19 Nov. ten" geeft de eid over den wijs. Over de de conclusies n vlg., merkt

Conferentie? we geen steek steringen ge- n."

nanstonds bij het slot van g hebben ge- itspraken kon ak van haar terkerkelijke" aar geen voor Of de redactie kent? We ge- ten ook op-

onze kracht fol en scherp.

et ontstellend ur de vraag- len besproken, rrespondentie

En het moment van stilstand ligt reeds achter ons. Thans zijn wij in de neergang". Het Christelijk onderwijs in den neergang. Laat het even goed tot U doordringen, wat dit inhoudt. Anders zoude ge de volle betekenis van deze woorden licht onderschatten.

Hier is niet maar een willekeurige christelijke actie in geding. Dan zou de schade misschien beperkt blijven tot de huidige generatie. Dan zou in anderen vorm wellicht nog een vergoeding kunnen worden gevonden.

Maar thans betreft het het onderwijs onzer kinderen. De vorming van de komende generatie is hierbij rechtstreeks betrokken. En het verval er van wordt geconstateerd in alle geledingen van degenen, die hierin hun invloed moeten doen gelden en hieraan hun krachten hebben te geven. Er is een onrustbarend en nog steeds toenemend gebrek aan belangstelling van de zijde der ouders. En zij zijn toch wel in de eerste plaats verantwoordelijk voor de deugdelijkheid van het onderwijs aan hun kinderen.

Zij hebben plechtig beloofd, dat zij hun kinderen zouden onderwijzen en doen onderwijzen in de waarachtige en volkomene leer der zaligheid. Dat houdt niet weinig in, wanneer men let op den tijd, waarin we leven, of liever, waarin God ons heeft gesteld. Hoe moeilijk vinden we zelf reeds den weg in dezen tijd met zijn vele vragen, juist op het breede terrein van het maatschappelijke en culturele leven. Maar we beginnen toch geleidelijk iets te verstaan van den zegen, dien God alleen ons geven kan in den weg der eenvoudige gehoorzaamheid aan Zijn geboden. Door de worsteling, die zoo velen onzer hebben doorgemaakt in den strijd om Gods roepstem te volgen in de crisis van het kerkelijk leven, werd ook weer dieper verstaan de rijkdom der kerkelijke belijdenis.

Zouden we nu onze kinderen den winst, dien God ons gaf, willen — neen, mogen onthouden? Zouden we niet nog méér dan voorheen met alle krachten het onderwijs aan onze kinderen zoo goed mogelijk moeten maken, opdat zij niet, gegrepen door den geest van den tijd, straks zelfs onmachtig blijken de zegeningen des Heeren in de Reformatie onzer kerken te erkennen? Want de strooming van onze dagen om in een alles overkoepelend eenheids-streven de meest fundamentele tegenstellingen te overbruggen, voert ook de christenen bij duizenden vrijwel weerloos mee.

De diepe achtergrond van dit streven moet op klare schriftuurlijke wijze aan het zaad des Verbonds worden onthuld. Dat is de zware, maar tevens de heerlijke taak van het onderwijs in dezen tijd.

En juist nu wordt er gezegd, dat het christelijk onderwijs in den neergang is. In den neergang. Dat betekent, dat het met den dag slechter wordt. Genoemde redactie verklaart den term als volgt: „dat is eigenlijk sterven".

Is dit te veel gezegd? Helaas, neen.

Sinds het artikel in „De Chr. School" verscheen, is de toestand al weer erger geworden. We wijzen slechts in het voorbijgaan op het deelnemen van de „Grooten" aan de protestvergadering, uitgeschreven door de Roomsche-Katholieken, humanisten en Protestanten overkoepelende A.N.O.F. Het „Geref. Gezinsblad" van 11 Dec. '48 wees er met recht op, hoe hier de afglijding openbaar werd, waartegen indertijd velen hun waarschuwend stem verheieven, toen de „Grooten" zich bij deze Algemeene Nederlandsche Onderwijzers Federatie aansloot. De waarschuwing bleef voor een groot deel zonder resultaat. Men zag de gevaren niet, of onderschatte ze. En wat moet men er van zeggen, dat zelfs nu in bladen als „Trouw" en de „N. Prov. Gron. Crt." elk woord van protest achterwege bleef? Als onze gezinnen zoo worden voorgelicht door de pers, die toch christelijk wil zijn, dan gaan van de ouders, wanneer ze niet scherp onderscheiden, de oogen geleidelijk dicht, of wéér dicht. En wanneer onze kinderen dan nog worden onderdrukt door onderwijzers of leeraren, die zelf den goeden koers al kwijt zijn, dan blijven, als God het niet verhoedt hun oogen dicht, omdat zij nimmer hebben geleerd de geesten te beproeven.

Aan dit gebeuren is evenwel, vermoedelijk in verband met het massaal karakter er van — er waren zoo velen, dat honderden slechts via luidsprekers de redevoeringen konden volgen; in totaal een drieduizend man — door de pers voldoende aandacht besteed. En na de fundamentele kritiek van het „Geref. Gezinsblad" onder het kernachtige opschrift „Radicaal mis", kunnen we gevoegelijk er mee volstaan dit feit te vermelden als een symptoom, een kenmerkend en schrikbarend symptoom, van den neergang van ons Christelijk onderwijs.

Iets uitvoeriger willen we stilstaan bij een niet minder verderfelijke beslissing, gevallen in een te Utrecht gehouden buitengewone vergadering van de Ver. van Leeraren bij het Chr. Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs. „Trouw" gaf er een kort verslag van in het nummer van Woensdag 29 Dec. '48. Massaal was de opkomst niet. Van de ongeveer 550 leden was nog niet het tiende deel aanwezig.

Deze vergadering was belegd, om een besluit te nemen inzake een Rapport betreffende de instelling van een Lichaam met verordenende bevoegdheid op onderwijsgebied. Op de Jaarvergadering van bedoelde Vereniging in Maart '48 was er niet voldoende gelegenheid dit Rapport uitvoerig te bespreken. Men achtte het gewenscht, dat in het Orgaan der Vereniging eerst over deze materie van gedachten werd gewisseld, om daarna een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Hiervoor was nu de tijd gekomen.

Reeds geruimen tijd bestaat er een samenwerking tusschen de vier organisaties van leeraren op het gebied van het gymnasium en middelbaar onderwijs in den zgn. Raad van Leeraren. Deze Raad stelt zich ten doel de algemeene belangen van den betreffenden tak van onderwijs te behartigen, alsmede de gemeenschappelijke belangen van de Nederlandsche leeraren. Alleen die belangen worden echter als algemeen en gemeenschappelijk beschouwd, die door de besturen van alle samenwerkende vereenigingen als zoodanig worden erkend. We zijn van meening, dat deze beperking op zichzelf voldoende waarborg biedt voor het behoud van de principiele vrijheid van de samenwerkende vereenigingen. Alleen moeten dan natuurlijk de besturen een open oog hebben voor die zaken, die inderdaad rechtstreeks het verschil in beginsel tusschen het openbaar en bijzonder onderwijs raken. We denken daarbij o.a. aan de gevoerde salarisactie. Staant hier de leeraren, die in dienst van de besturen van de christelijke scholen zijn, op één lijn met de leeraren aan scholen van Rijk of

NIEMAND, DIE DE HAND AAN DEN PLOEG SLAAT....

Luc. 9:62.

Het jaarboek, dat Gijzelf hebt toegedaan, hebt Gij in Uw archieven weggeborgen — En voor ons ligt de nieuwe dag, de morgen van 't pad, waar Gij ons voor zult gaan!

We klemmen ons aan 't jaar dat van ons wijkt en willen grijpen naar vergane dagen: — Maar Gij hebt, in wie omziet, geen behagen, omdat die onbekwaam is in Uw koninkrijk!

O Gij, Die in den troon des Vaders zit, versterk ons met een klein begeren om aan Uw hand te loopen en te leeren, te werken naar Uw doel, te jagen naar Uw wil!

BERENDIEN MEIJER—SCHUILING.

Gemeente? De vraag aldus stellen, is tevens haar beantwoord. Maar in den regel wordt zij niet in dezen vorm gesteld en daarmee wordt ook het antwoord foutief. Men spreekt dan van de leeraren bij het onderwijs, en meent, dat deze alleen in twee groepen uiteenvallen, die overigens gelijk van aard zijn. Zooals men bijv. spreekt van leeraren aan scholen van het Rijk en aan die van een Gemeente.

Toen dan ook het gerucht ging, dat de leeraren overwogen te staken, kwam dit punt in alle scherpte naar voren. Maar dat er aldus kan worden gedacht, bewijst, dat er van de leuze: De school aan de ouders, in de werkelijkheid niet veel is terecht gekomen. Het was dan ook een verheugend verschijnsel, dat tenslotte schoolbesturen zich richtten tot de Regeering met het verzoek, zelf het salaris op het vereischte peil te mogen brengen. Zulk een verzoek was noodig, omdat de besturen van de bijzondere scholen gebonden zijn niet slechts aan een minimum, maar ook aan het maximum der salarissen. De besturen toonden daarmee hun roeping, zorg te dragen voor het personeel in hun dienst, ten volle te verstaan. Tevens brachten ze hiermede de leeraren weer op het goede spoor. Het is dus wel noodig, dat de besturen der organisaties inzake de punten van samenwerking voorzichtig zijn. De ver-

gadering van de A.N.O.F. leert, waar we anders uitkomen. Maar op zichzelf is de waarborg afdoende tegen vervanging der grenzen.

Deze Raad van Leeraren nu heeft een commissie ingesteld ter bestudeering van de wenschelijkheid en mogelijkheid van maatregelen, die zouden kunnen leiden tot een verbetering van den gang van zaken bij het onderwijs. Algemeen gevoelde men zich onbevredigd door de wijze waarop thans hervormingen op onderwijsgebied tot stand komen, of juist gezegd, tot stand moeten komen. Want juist de tot dusver gevolgde methode — aldus ook het oordeel der ingestelde commissie — heeft tengevolge, „dat er zoo weinig werkelijk doeltreffende hervormingen tot stand gebracht worden. En wat tenslotte gebeurt, is veelal onbevredigend".

In het bijzonder was het de opdracht der commissie de mogelijkheid en wenschelijkheid van een Lichaam met verordenende bevoegdheid op onderwijsgebied te bestudeeren. Zij heeft echter meer gedaan. Zij heeft ook overwogen de instelling van een adviescollege, waarin dan de leeraren vertegenwoordigd zouden zijn, als de bij de uitvoering onmiddellijk betrokkenen. Voorts, die van een maatschappelijke onderwijsorganisatie, te vergelijken met hetgeen men op sociaal-economisch terrein aantreft.

Beide mogelijkheden werden evenwel ongewenscht geacht. De eerste, omdat het verstrekken van adviezen onvoldoende werd geacht, om aan de geschetste bezwaren tegemoet te komen. Men achtte het noodzakelijk de direct-betrokkenen een zekere bevoegdheid te geven. Onder de tweede mogelijkheid verstond de commissie een zelfstandige maatschappelijke organisatie met uitgebreide publiekrechtelijke bevoegdheden, geen Staatsorgaan dus.

Het oordeel der commissie hierover luidt als volgt: „Hoewel plannen tot het stichten van een dergelijke corporatie vóór de oorlog zowel van de zijde van het openbaar als van die van het confessioneel bijzonder onderwijs werden gelanceerd, staat de commissie tegenover zulk een plan afwijzend.

De onderwijscorporatie met haar vérgaande bevoegdheden zou ongetwijfeld terreinen betreden, die met het oog op de Nederlandse inzichten en toestanden niet aan de Staat (Regering en Volksvertegenwoordiging) mogen worden onttrokken. De overwegingen der commissie waren in dezen gebaseerd op het inzicht, dat de Staat een eigen taak met betrekking tot het onderwijs heeft, welke niet aan maatschappelijke organen mag worden toevertrouwd."

Op grond daarvan kwam de commissie met algemeene stemmen — het Rapport heeft de instemming van alle leden — tot de aanbeveling van een Lichaam met (beperkte) verordenende bevoegdheid.

Omtrent deze verordenende bevoegdheid merkt de commissie op, dat zij haar wenscht te „beperken tot het (uitgestrekte) gebied, dat ligt tussen hetgeen door de wet ook in de toekomst moet worden bepaald en hetgeen aan de afzonderlijke scholen en groepen van scholen en aan degenen die belast zijn met het geven van onderwijs, kan worden overgelaten".

Hierdoor werd het dus de taak der commissie enerzijds den omvang van de taak der overheid te begrenzen, en anderzijds o.a. de rechten der ouders ten volle te waarborgen. Toch kwam men, blijkens het Rapport, in dezen tot volledige overeenstemming in een commissie, waarin voorstanders van het bijzonder onderwijs en voorstanders van de staatschool-in-optima-forma zitting hadden.

Tot welke gevolgen dit leidde, zien we in een volgend artikel.

Kampen.

H. M. MULDER.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven VIII

Wanneer nu, gelijk aangetoond werd met uittalingen van warme voorstanders van economische medezeggenschap voor arbeider en vakbeweging, de noodzakelijke economische kennis bij deze laatste veelzins ontbreekt, hoe is het dan te verklaren, dat toel aan dezen elsch zoo dringend wordt vastgehouden? Het antwoord, dat wij op deze vraag krijgen is in geen deele bevredigend. Een man als prof. dr W. F. de Gaay Fortman kiest zijn standpunt in dezen blijkens zijn geschrift „De arbeider in de nieuwe samenleving" daarin, „dat reeds een eeuw lang — men leze er de geschriften van Quack maar op na — de roep klinkt om een nieuwe, rechtvaardiger samenleving". (blz. 7) Voor een Christen, die met de kerk aller eeuwen belijdt, dat wij verwachten nieuwe hemelen en een nieuwe aarde in dewelke gerechtigheid woont (2 Petr. 3:13), kan dit niet anders worden aangemerkt dan als miskenning van hetgeen alle eeuwen door, profeten en apostelen en Christus zelf ons reeds hebben voorgelicht.

De rechtvaardiger samenleving die nu komende is, zal volgens dezen professor moeten brengen een gelijkwaardige plaats aan den arbeid naast het kapitaal. Hij schrijft: „Daarom gaat voor een deel de strijd van oorlog en bezetting ook nu nog door. En hij blijft als toen geboden, omdat hij is een strijd voor een rechtvaardige zaak". (blz. 8). Wanneer hij aanspoort om

spoed met deze zaak te betrachten en daarbij dringt in de richting van een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, waarin aan den arbeid naast het kapitaal zulk een gelijkwaardige plaats is toegekend, dan onderstreept hij dat door te schrijven: „ik geloof, dat het bovendien zaak is met spoed een oplossing te zoeken, omdat hier een mogelijkheid ligt aan de factor arbeid in het productieproces een rechtvaardiger plaats te geven dan thans het geval is en zaken, waarbij de rechtvaardigheid in het geding is, altijd haast hebben". (Blz. 34). Hij is daarom voorstander van wat hij noemt een „progressieve sociaal-economische politiek" en oordeelt, dat daarom „noodig is een hartstochtelijk zoeken naar nieuwe rechtsvormen, waarbinnen die politiek moet worden verwezenlijkt". (Blz. 17).

Zaken van rechtvaardigheid verdienen alle aandacht. Men zou nu evenwel verwacht hebben, dat het onomstootelijk bewijs zou zijn geleverd, dat de rechtvaardigheid deze aldus gestelde medezeggenschap gebiedt, doch vindt zich in dat opzicht teleurgesteld. Onvoldoende is het toch daarvoor te wijzen op misstanden in heden en verleden, deze wettigen nog niet het vormen van een nieuwe orde, bewezen zal moeten worden dat de oplossing niet gevonden kan worden in een voortgaanden strijd om correctie en verbetering van de bestaande orde. En op dit punt moet met name de be-